

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl.No.

1576

501(G)
(MARCH, 2019)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

PART - A

Section - A

प्र.1. अधोलिखितानां प्रश्नानां योग्यमुत्तरं चित्वा उत्तराणि लिखन्तु ?

[30]

1) पतञ्जलेः पत्न्याः नाम किमासीत् ?

(A) गोणिका

(B) मालविका

(C) कालिका

(D) सुधन्या

2) भगवान् पतञ्जलिः कस्याः आराधनां कृतवान्

(A) दुर्गायाः

(B) पार्वत्याः

(C) सरस्वत्याः

(D) श्रियाः

3) सूत्रस्य कति प्रकाराः सन्ति ?

(A) 8

(B) 4

(C) 6

(D) 3

4) अतिदेश सूत्रं लिखत

(A) अदेङ्गुणः

(B) यचिभम्

(C) लोटो लेङ्वात्

(D) इकोगुणवृद्धी

5) अमरेण प्रणीतं व्याकरणं केन नाम्ना अभिधीयते ?

(A) एन्द्रेम्

(B) चान्द्रम्

(C) सिद्धहेम

(D) आमरम्

6) कति सम्प्रदायाः व्याकरणे प्रसिद्धाः सन्ति ?

(A) अष्ट

(B) त्रय

(C) चत्वारः

(D) द्वौ

7) करण कारके का विभक्तिः ?

(A) तृतीया

(B) पञ्चमी

(C) सप्तमी

(D) प्रथमा

8) अधिकरणं कति विधम् ?

(A) एकविधम्

(B) त्रिविधम्

(C) चतुर्विधम्

(D) पञ्चविधम्

9) केन सूत्रेण हस्य धकारो भवति ?

(A) होढः

(B) दादेधातोर्धः

(C) झलो झलि सवर्णे

(D) वा दुहमुह ष्णुह ष्णिहाम्

10) तृ-इत्यन्तादेशः केन सूत्रेण भवति ?

(A) सौ च

(B) अवर्णस्त्रसावनजः

(C) मधवा बहुलम्

(D) नोपधायाः

11) चवर्गस्य कवर्णादेशः केन सूत्रेण भवति ?

(A) कुहोश्चु

(B) चोः कुः

(C) खरि च

(D) स्तोः श्चुना श्चुः

12) अप् शब्दस्य तृतीया बहुवचने किं रूपम्?

- (A) अपः (B) अद्भिः
(C) अद्भ्यः (D) अप्सु

13) नह धातोः हकारस्य स्थाने धकारो केन सूत्रेण भवति?

- (A) नश्च (B) नमुने
(C) झलां जशोऽन्ते (D) नहो धः

14) इदम शब्दस्य दकारस्य स्थाने यकारो केन सूत्रेण जायते?

- (A) सौ च (B) दिव उत्
(C) यः सौ (D) इदोऽय् युसि

15) अहोभ्याम् इत्यत्र नकारस्य स्थाने रूकारो केन सूत्रेण भवति?

- (A) हशि च (B) ससजुषो रूः
(C) अहन् (D) एकेष्वपि न

16) टित् लकारस्य फलं किम् ?

- (A) आम् (B) परस्मैपदम्
(C) एत्व (D) आत्मनेपदम्

17) झस्य स्थाने अत् आदेशो केन सूत्रेण भवति?

- (A) इदोऽय् युसि (B) इटोऽत्
(C) आत्मनेपदेष्वनतः (D) आमेतः

18) त्रपुषधातोः किं अर्थः किमस्ति ?

- (A) भरणम् (B) सत्ता
(C) मरणम् (D) लज्जा

19) एक हल्मध्येऽनादेशादेर्लिटि" इति सूत्रस्य किं कार्यम्

- (A) एत्व (B) एत्वाभ्यास लोपः
(C) आत्मनेपदम् (D) इग्निषेधः

20) धाहि प्रत्यये परे सति तास् सकारस्य लोपो केन सूत्रेण भवति ?

- (A) लिङः सलोपोऽनन्तस्य (B) नित्यं डितः
(C) स्कोः संयोगाद्यारेन्ते च (D) धि च

21) अदः परस्य अपृवत सार्वधातुकस्य अटागमो केन भवति

- (A) आऽजादीनाम् (B) अदः सर्वेषाम्
(C) इटोऽत् (D) किमपि न

22) "लिह" इति धातोः कोऽर्थः ?

- (A) उपचयः (B) प्रपूरणम्
(C) लज्जा (D) आस्वादनम्

23) "आहस्थ" इति सूत्रस्य किं कार्यम्

- (A) हकारस्य तकारः (B) आहादेशः
(C) हकारस्य थकारः (D) एषु एकमपि न

24) अजनि इत्यत्र वृद्धिः केन सूत्रेण न भवति ?

- (A) चिणो लुक् (B) चिण् ते पदः
(C) जनिवध्योश्च (D) एकमपि न

25) जन धातोः जा - आदेश केन भवति

- (A) ज्ञाजनोर्जा (B) जनिवध्योश्च
(C) चिणो लुक् (D) दीपजनबुश्च

26) "विभाषा चेः" इति सूत्रेण किं भवति ?

- (A) विकल्पेन कुत्वं भवति (B) नित्यकुत्वम्
(C) चुत्वं (D) ष्टुत्वम्

27) असिचत इत्यत्र च्लेः स्थाने अङ् विकल्पेन केन सूत्रेण भवति ?

- (A) आत्मनेपदेष्वन्य तरस्याम् (B) च्लि लुङि
(C) च्लेः सिच् (D) लिपिसिचिहवश्च

28) रूधिर् धातुः कस्मिन्नर्थे अस्ति

- (A) द्वैधीकरणे (B) आवरणे
(C) आच्छादने (D) क्षेपणे

29) चक्रिरे इत्यत्र कः लकारः

- (A) लट्लकारः (B) लोट्लकारः
(C) लिट्लकारः (D) लङ्लकारः

30) उभयपदार्थ प्रधानः कः समासः ?

- (A) बहुव्रीहिः (B) अव्ययीभावः
(C) तत्पुरुषः (D) द्वन्द्वः

Section - B

प्र.2. निम्नेषु-एकैक वाक्येन उत्तरं लिखतु ।

[20]

- 1) व्याकरण शास्त्रस्य अपरं नाम किम्?
- 2) किन्नाम वाक्यम्?
- 3) सूत्रस्य स्वरूपं कीदृशं भवेत्?
- 4) किं नाम वार्तिकम् ?
- 5) 'रामेचित्तलय' इत्यत्र किं कारकम्? का च विभक्ति?
- 6) अपृवत वकारस्य लोपो केन सूत्रेण भवति?
- 7) सर्वनाम संज्ञक शब्दानां 3 केन सूत्रेण आकारोऽन्तादेशो भवति
- 8) "श्रयुवमधोनामतद्धिते" इति सूत्रेण किं भवति?
- 9) "वा नपुंसकस्य" इति सूत्रस्य अर्थो लेख्यः
- 10) "यमरमनमातां सक् च" इति सूत्रेण किं जायते?
- 11) सार्वधातुक संज्ञक के लंकाराः सन्ति?
- 12) "वचिस्वपि यजादीनां किति" इति सूत्रस्य अर्थो किं भवति?
- 13) "घुमास्थागापाजहातिसां हलि" इति सूत्रस्य अर्थो लेख्यः?
- 14) स्वादि प्रकरणे कः विकरण प्रत्ययः?
- 15) भ्रस्जधातोः रेफस्य उपधायाः रमागमो केन सूत्रेण विकल्पेन भवति?
- 16) सत्यापपाश इति सूत्रं पूर्णं करोतु?
- 17) कर्तरि प्रथमा यत्र इति श्लोकं प्रपूर्य अर्थं लिखेतु
- 18) कर्मणि प्रयोगे क्रियापदं कस्यानुसारं भवति?
- 19) तत्पुरुष समासः कतिविधः केचते?
- 20) समानाधिकरण बहुव्रीहिः समास नाम किम्?

PART - BSection - A

प्र.3. निम्नेषु पञ्चरूपाणि साधयतु?

- 1) धुग्भ्याम्
- 2) विश्वौहः
- 3) आभ्याम्
- 4) चतस्रः
- 5) वभूव
- 6) अभूत्
- 7) ऐधिष्ट
- 8) अपात्
- 9) अघसत्
- 10) जुहोति

[20]

Section - B

प्र.4. अधोलिखितेषु पञ्चानां रूपाणां सिद्धिं करोतु?

- 1) दीव्यति
- 2) सूयात्
- 3) तुतादे
- 4) अरूधत्
- 5) असात
- 6) अजनि

[15]

- 7) ग्रहीता
- 8) असिचत्
- 9) अमासीत्
- 10) चोरयामास

Section - C

प्र.5. निम्नेषु धातुषु कचेन पञ्चधातूनां लट् , लिट् लङ् लुङ् लकाराणां रूपाणि लिखतु [15]

- 1) भू-सत्तायाम्
- 2) एध-वृद्धौ
- 3) गम्लु - गतौ
- 4) पा - पाने
- 5) इषु
- 6) दृशिर - प्रेक्षणे
- 7) दिवु - क्रीडा
- 8) षुञ्ज - अभिषवे
- 9) तुद - व्यथने
- 10) गण - संख्याने

